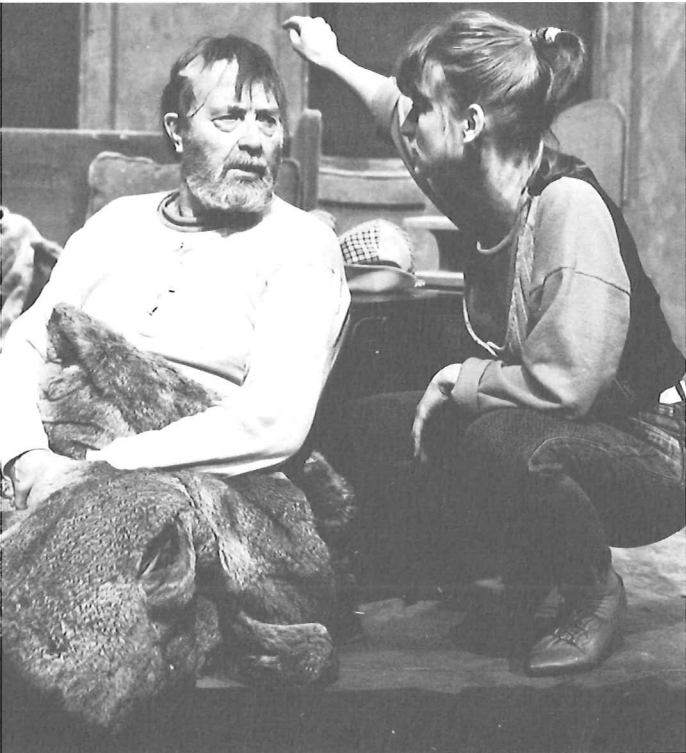

Sam Shepard

Buried Child

't Verloren Kind
(Fakkeltheater)

Het Vlaamse theater is langzamerhand aan Sam Shepard toe: er was al *True West* bij zowel Vertikaal als het EWT (telkens in een regie van Lukas Borkel), nu zorgen *Fool for Love* bij het BKT en *Buried Child* bij het Fakkeltheater (alweer in een regie van Lukas Borkel) voor opvolging. Een vaststelling hierbij: net zoals Shepard door Broadway genegeerd wordt, is er binnen onze Vlaamse repertoiregezelschappen blijkbaar geen plaats voor de meest productieve en de meest frequent opgevoerde hedendaagse Amerikaanse auteur. Het creëren van nieuwe teksten blijft een taak waar de A-gezelschappen het moeilijk mee hebben. In Nederland ligt dat wel anders: Gerardjan Rijnders regisseerde in 1979 al *Curse of the starving Class* bij Globe, en de Haagse Comedie had *Fool for Love* vorig jaar op de affiche. Toevallig precies de familiedrama's van Shepard die hier aan bod komen.

Amerikaanse Claus

Het Fakkeltheater speelt dus *Buried Child*, winnaar van de Pulitzer Prize. In hun *Magazine* wordt Sam Shepard die hier aan bod komen.

Claus" genoemd en de moeilijke transpositie van vooral de wijds sfeer van agrarisch Amerika naar hier, laat vermoeden dat men het stuk geïnterpreteerd heeft alsof het echt van Claus was.

De vertaling van de titel heeft bovendien ook al zo'n Clausiaanse bijbelse bijklank: 't *Verloren Kind* in plaats van *Begraven Kind*. Een niet onbelangrijk verschil: het wrange van de oorspronkelijke titel – die bovendien refereert aan een actief-medeplichtig zijn aan kindermoord – wordt afgezwakt door de neutraal-onschuldige kleur van een woord als "verloren". Binnen de intrige van het stuk werkt dit misleidend in verband met het centraal familiegeheim van het begraven ongewenste kind. Een geheim dat niet toevallig wordt losgeweekt door Shelley, het vriendinnetje van de na zes jaar teruggekomen kleinzoon Vince. Als buitenstaander is Shelley in staat om de geslotenheid van de familiestructuur te doorbreken.

Boeiend bij Shepard is dat hij een open einde inbouwt en zo het publiek interpretatieruimte laat. De vaderschapskwesie over het begraven kind wordt bijvoorbeeld slechts terloops gesuggereerd. De traditionele thrillerstructuur wordt dus slechts gedeeltelijk gehandhaafd. Hierdoor overstijgt het stuk het niveau van de "who done it" en krijgt het geheel een ruimere sociale dimensie: het uiteenvallen van de familie als maatschappelijke entiteit, een recurrent gegeven bij Shepard.

Autobiografische fictie

Het autobiografische element neemt een duidelijke plaats in in de familiedrama's van Sam Shepard: de vaderfiguur (Dodge in *Buried Child* of Weston in *Curse of the starving Class*) is telkens een verzopen afgetafelde oude man, net zoals Shepard's echte vader een zuipschuit eerste klas was. Meer abstract voel je in het werk van Shepard een romantische band met het agrarische, met zijn natuurlijke plattelandsomgeving. De vruchtbare aarde als symbool voor de American Dream met daar tegenover het failliet van die droom aangegeven door de sterilititeit van niet meer gecultiveerde

grond. 't *Verloren Kind* speelt zich af op een verwaarloosde farm, met niks dan dorre akkers rond. Het binnendragen van een hoop maïskolven door Tilden werkt dan ook als vervreemdend, maar tegelijk ook betekenisvol symbolisch element.

Vooraf door de acteerwijze van Mark Steemans als Tilden wordt die handeling meerduidelig: hij wikkelt de wortels of maïskolven in zijn voorschoot, koestert ze als het ware onbewust tegen zijn buik zonder dit een moment expliciet te maken. Aan het slot krijgen we een herhaling van dat beeld, nu echter met een ongedefinieerd object in de armen dat het opgegraven dode kind kan suggereren. Marc Steemans doet als Tilden denken aan een vergelijkbare zwerversfiguur uit *Paris-Texas* van Wim Wenders: de man met de pet gespeeld door Harry Dean Stanton. De gespletenheid, de pijn, het nergens heen kunnen van Tilden wordt voelbaar.

Globaal etaleert deze productie duidelijk dat de aan de oppervlakte realistisch-anekdotische drama's van Sam Shepard geen plat-naturalistische speelstijl verdragen. Met dit afstand nemen van het theaterrealisme hebben de acteurs van het Fakkeltheater zelf blijkbaar problemen: zij zetten vlakke types neer in plaats van het veruitwendigen of oproepen van de onderliggende gevoelens van hun personages.

't *Verloren Kind* is hoe dan ook een sterke tekst en in de versie van het Fakkeltheater weet het vooral te boeien via de gastacteurs die de noodzakelijke vervreemdende atmosfeer weten op te roepen. Stordend in de enscenering zijn wel de realistische achtergrondgeluiden van fluitende vogeltjes als versterkend naturalistisch element. De muziek van Ry Cooder in (alweer) *Paris-Texas* werkte bijvoorbeeld wel als aliënerend klankdecor. Niet toevallig gebruikte Gildas Bourdet in zijn *Station Service* precies dezelfde klankband om zijn karakteristieke hyperrealistische stijl te ondersteunen.

Alex Mallems

'T VERLOREN KIND

Auteur: Sam Shepard;
vertaling: Han Meyer; groep:
Fakkel/Meirtheater; regie:
Lukas Borkel; decor:
Hartwig Dobbertin; spelers:
Vic Moeremans, Paula
Sleyp, Mark Steemans, Rudi
Delhem, Ludo Busschots,
Ilse Uitterlinden, Vic
Ribbens.